

VILHELMINA KOMMUN
VUALTJEREN TJÆLTE

Handlingsplan för bygdemedel år 2026

Upprättad av Utvecklingsenheten Vilhelmina kommun
Handlingsplanen är giltig till 2026-12-31
Fastställd av kommunstyrelsen

Handlingsplan för bygdemedel 2026 – Vilhelmina kommun

Fastställd av Kommunstyrelsen: [datum, beslutspunkt fylls i]

1. Bakgrund

Bygdemedel är ersättning till bygder som påverkats av vattenkraftsutbyggnad. Medlen syftar till att reparera skador från vattenreglering samt stödja allmännyttiga investeringar för utveckling i bygden. Kommunen ska inför varje år upprätta en handlingsplan för användningen av medlen. Denna ska godkännas av Länsstyrelsen. Handlingsplanen följer målsättningar i Vilhelmina kommuns lokala aktuella strategier, utvecklingsstrategi samt Region Västerbottens regionala utvecklingsstrategi (RUS 2020–2030) och Agenda 2030.

2. Utgångspunkter

- Främja ett allmänt intresse - Ha långsiktig nytta för invånare, föreningar, byar och näringsliv - Vara inkluderande och bidra till hållbar utveckling - Inte riktas till enskilda personer eller enskilda företag Bygdemedel får inte användas till löpande drift, kommunens primärverksamhet eller redan genomförda projekt. Begreppet "berörd bygd" ska för Vilhelmina kommun utgöras av hela den geografiska kommunen. Utöver de av Länsstyrelsen fastställda riktlinjerna för vem som kan ansöka om bidrag ur bygdemedel ska även Vilhelmina kommun kunna ansöka om och erhålla bidrag ur bygdemedel.

3. Målgrupp

Bygdemedel kan sökas av ideella föreningar, organisationer och kommunen. Privatpersoner och företag är inte berättigade att söka. Sökande föreningar ska vara registrerade i Vilhelmina kommuns föreningsregister och uppfylla de kriterier som finns fastställda i Riktlinjer för föreningar i Vilhelmina Kommun. Till ansökan om bygdemedel skall föreningen bifoga kostnads- och finansieringsbudget, senaste verksamhetsberättelse, senaste resultat- och balansräkning, senaste revisionsberättelse, protokoll där det framgår vilka som är firmatecknare och föreningens stadgar. Föreningen skall även ha ett registrerat organisationsnummer och ett eget bankkonto för föreningen. Föreningar som ansöker om bygdemedel till utveckling av kommunens skoterleder skall aktuell förening vara medlem i Vilhelminabygdens Skoterorganisation.

4. Fördelning av 2026 års bygdemedel

Område	Andel av medel
Projekt bredbandsanslutning	1 500 000 kr
Näringslivsfrämjande åtgärder	50 % av överskjutande belopp
Förenings- och organisationsbidrag	40 % av överskjutande belopp
Servicepunkter och bygderåd	3 % av överskjutande belopp
Evenemangsutveckling (mikrostöd)	5 % av överskjutande belopp
Beredskapsfrämjande åtgärder	2 % av överskjutande belopp
Projektkoordinator	360 000 kr

5. Fokusområden och prioriterade insatser

- **Projekt bredbandsanslutning (1 500 000 kr):**
 - 1 500 000 kr till fortsatt projekt med bredbandsanslutning till mindre byar inom Vilhelmina kommun, i enlighet med tidigare upprättad plan
- **Näringslivsfrämjande (50 %):**
 - Kompetensattraktion
 - Digitalisering och innovation
 - Lokala utvecklingsprojekt
 - Attraktivitetshöjande åtgärder
 - Satsningar på regionala och lokala insatser mot näringsliv och företag
- **Föreningsbidrag (40 %):**
 - Prioritering läggs vid bygdemedelsprojekt som rör barn- och ungdomsverksamhet
 - Prioritering läggs vid investeringar som syftar till en rik och aktiv fritid, har koppling till friluftsliv och gynnar allmänheten i stort (ej bara föreningsmedlemmar)
 - Satsningarna skall vara långsiktiga och prioriteras utifrån största allmännyttan
 - Utveckla och förvalta livsmiljöer och kulturarv
 - Maxbelopp kan komma att tillämpas

- **Servicepunkter och bygderåd (3 %):**
 1. Lokala servicefunktioner
 - Inköp av utrustning till servicepunkter (t.ex. dator, skrivare, wifi-router, infotavla)
 - Mindre anpassningar av lokal (t.ex. skyltning, arbetsplats för besökare, tillgänglighetsåtgärder)
 2. Samordning och samarbete
 - Stöd till samordningsinsatser mellan byar, föreningar eller näringsidkare kring lokal service
 - Kostnader för möten, utbildning eller gemensamma utvecklingsplaner inom bygderåd
 3. Digital och fysisk information
 - Framtagning av lokal servicekarta, byakarta eller informationsmaterial
 - Digitala lösningar för att samla byns serviceutbud (t.ex. enkel hemsida, QR-koder, bokningssystem)
 4. Stärkta roller för bygderåd/byagrupper
 - Stöd till uppstart eller vidareutveckling av byagruppernas roll i samverkansforum
 - Framtagning av byaplan eller utvecklingsstrategi
- **Evenemangsutveckling (5 %):**
 - Bidrag till marknader, kultur- och idrottsevenemang
 - Stöd beviljas med 4 000-15 000 kr
 - Stöd beviljas endast till ideella föreningar, för kostnader kopplade till ett evenemang (ej ideell arbetstid).
 - Stöd utbetalas efter genomförd aktivitet och att redovisning inlämnats med styrkta kostnader
- **Beredskapsfrämjande åtgärder (2 %):**

Följande typer av insatser är exempel på vad som kan beviljas bygdemedel under kategorin "Beredskapsfrämjande åtgärder" (2 % av den totala bygdemedelsfördelningen). Fokus ligger särskilt på lokal matförsörjning, cirkulär ekonomi och robusta lokala system för krisberedskap:

 1. Lokal matförsörjning och livsmedelsberedskap
 - Investeringar i lokal livsmedelsproduktion (t.ex. växthus, förädlingsutrustning)
 - Lagerytor eller förvaring för livsmedel i beredskapssyfte
 - Samverkansinsatser för att bygga upp lokala matnätverk mellan producenter, föreningar och servicepunkter
 2. Cirkulär ekonomi och resiliens
 - Kompostsystem, återbrukslösningar eller andra cirkulära insatser för ökad lokal självförsörjning
 - Delningssystem för utrustning och material mellan byar och föreningar
 - Lokala återvinningslösningar kopplade till beredskap (t.ex. för hantering av vatten, värme, hygien)

3. Samverkan och kunskapsutveckling

- Kurser, workshops eller övningar i lokal krisberedskap
- Gemensamma planer för lokala resurser och funktioner i händelse av kris

- **kommunal Projektkoordinator 360 000 kr**

Bakgrund och behov

Kommunen driver idag flera olika projekt, ofta i samverkan med andra aktörer inom *Region 10*. Projekten spänner över många områden – näringslivsutveckling, landsbygdservice, beredskap, utbildning och infrastruktur. För att kunna ta tillvara på möjligheter, söka rätt finansiering och säkerställa god styrning finns ett behov av en samlad funktion.

Syfte

Projektet syftar till att etablera en projektkoordinator inom kommunen som: Omvärldsbevakar och identifierar relevanta projektmöjligheter för kommunen och hela *Region 10*.

Stödjer vid projektansökningar och administration, inklusive projektredovisning och ekonomi.

Är en resurs för att stärka näringsliv, landsbygdsutveckling, service i byarna och kommunens beredskap via projekt.

Mål

Utveckla och effektivisera kommunens projektverksamhet.

Skapa en struktur där kommunen och *Region 10* kan agera proaktivt och snabbt när nya finansieringsmöjligheter uppstår.

Stärka samverkan mellan kommuner, föreningar, företag och offentliga aktörer. Bidra till långsiktiga lösningar för lokal näringslivsutveckling, service, beredskap och landsbygdsutveckling.

Projektkoordinators roll

Funktionera som spindeln i nätet för kommunens alla projekt och även stötta andra kommuner inom *Region 10* vid behov.

Vara ett administrativt och strategiskt stöd för projektledarna.

Skapa rutiner och verktyg för uppföljning, rapportering och lärande mellan projekt.

Underlätta för verksamheter och lokala aktörer att delta i projekt genom att erbjuda stöd i ansöknings- och genomförandefaser.

Förväntade effekter

Ökad effektivitet i projektledning och administration.

Bättre nyttjande av externa finansieringsmöjligheter.

Stärkt kapacitet för utveckling av näringsliv, service och beredskap i regionen, kommunen och i byarna.

Mer långsiktighet och hållbarhet i de projekt som drivs.

6. Bedömning av ekonomisk bärkraft vid ansökan om bygdemedel

Syfte: Säkerställa att bygdemedel i första hand beviljas till insatser där det finns ett reellt behov av stöd och där egen finansiering inte är fullt möjlig utan att äventyra föreningens löpande verksamhet.

- Om en sökande förening eller organisation har ett positivt eget kapital som överstiger den totala investeringskostnaden, ska kommunen särskilt pröva behovet av stöd.
- Bidrag kan nekas eller reduceras om det bedöms att investeringen rimligen kan genomföras med befintliga medel utan att äventyra föreningens långsiktiga verksamhet.
- Hänsyn ska dock tas till om föreningen redovisar öronmärkta medel, exempelvis för underhåll, andra redan beslutade investeringar eller avsättningar för oförutsedda kostnader.
- Föreningen ska i sådana fall ges möjlighet att lämna en förklaring till varför den egna finansieringen inte används i detta fall.

7. Ansökningsprocess

- Ansökan via Länsstyrelsens e-tjänst "Min ansökan"
- För Vilhelmina kommun är det öppet för ansökan årligen 1 december till och med 31 januari.
- Efter att ansökan inkommit kan projektägare starta på egen risk i avvaktan på beslut om eventuellt bygdemedel.
- Kommunstyrelsen har i beslut, § 125/2015-05-26, delegerat till kommunchefen att lämna yttranden till Länsstyrelsen avseende ansökningar om bygdemedel samt att de ärenden som avstyrks av kommunchefen hänskjuts till kommunstyrelsen för vidare beredning till Länsstyrelsen.
- Länsstyrelsen beslutar om bifall/avslag

8. Riktlinjer och styrdokument

- Länsstyrelsens handbok för bygdemedel i Västerbotten
- Vilhelmina kommuns riktlinjer för projektverksamhet
- Eventuella kompletterande kommunala styrdokument
- Satsningarna skall vara långsiktiga